

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 434/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou JANÍČEK LEGAL s. r. o., advokátska kancelária, Kominárska 2, 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Vladimír Janíček, LL.M., proti postupu Mestského súdu Košice sp. zn. K2-13C 736/2015 (pôvodne Okresného súdu Košice II v konaní sp. zn. 13 C 736/2015) a postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 188/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal Mestskému súdu Košice (ďalej len „mestský súd“) konať v konaní vedenom pod sp. zn. K 2-13C 736/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“) bez zbytočných prietahov a priznal jej finančné zadostučinenie dovedna 5 150 eur.
2. Z ústavnej sťažnosti a zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka je v právnej pozícii žalobkyne v napadnutom konaní vedenom na mestskom súde, ktoré sa začalo podaním žaloby 24. novembra 2015. V konaní sa domáhala zaplatenia sumy 20 109,35 eur s príslušenstvom.
3. Súd prvej inštancie (Okresný súd Košice II) rozhodol v merite veci rozsudkom z 19. mája 2022. Po podaní odvolania stranami sporu krajský súd rozhodol rozsudkom 31. mája 2023, ktorý v čase

podania ústavnej sťažnosti nebol právnomu zástupcovi sťažovateľky doručený. Spis bol vrátený súdu prvej inštancie 3. júla 2023.

4. Napadnuté konanie bolo v merite veci právoplatne skončené 21. júla 2023, ale dosiaľ nebolo ešte právoplatne rozhodnuté o výške trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že v konaní nejde o právne a ani skutkovo zložitú vec a ani zo správania sťažovateľky v napadnutom konaní nevyplýva, že by svojim konaním prispela k vzniku zbytočných prietáhov. Sťažovateľka zastáva presvedčenie, že už samotná skutočnosť, že konanie trvá 7 rokov a 7 mesiacov, preukazuje *prima facie* porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Konanie stále nemožno považovať za právoplatne skončené, pretože „*OS KE II bude v konaní rozhodovať o výške náhrady trov konania*“.

6. Súdny konali neefektívne, pretože súd prvej inštancie ku dňu vydania rozsudku odročil termín pojednávania celkom 17-krát, pričom na rozhodnutie „musel“ vykonať až 8 pojednávanií. Obdobne dĺžka konania pred odvolacím súdom (9 mesiacov) je z ústavného hľadiska tiež neakceptovateľná a túto dobu je potrebné prirátat' k celkovej dĺžke konania. K tomu ako príklad poukazuje sťažovateľka aj na konkrétnu judikatúru ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v obdobných veciach.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

8. Ako možno z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyvodit', zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedeného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený súd právoplatne rozhodol pred podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu označeného práva nečinnosťou tohto orgánu nemôže dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne

neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

10. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

11. Ústavný súd pri hodnotení veci konštatuje, že okresný súd, resp. mestský súd vo veci samej reálne a fakticky už nemohol v čase podania ústavnej sťažnosti spôsobiť žiadne prietahy, hoci nepatrná miera právnej neistoty sťažovateľky formálne existovala tri dni. V čase podania ústavnej sťažnosti vo veci samej nekonal už ani krajský súd, ktorý rozhodol rozsudkom už 31. mája 2023 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, nepriznal stranám sporu trovy odvolacieho konania a spis vrátil mestskému súdu 3. júla 2023. Rozsudok krajského súdu bol právnenému zástupcovi sťažovateľky doručený 21. júla 2023. Mestský súd po právoplatnom skončení konania v merite veci má podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) rozhodnúť o výške trov prvostupňového konania, ktoré sťažovateľke boli priznané rozsudkom súdu prvej inštancie z 19. mája 2022 v rozsahu 15 %. Sťažovateľka trovy vyčíslila v podaní z 13. júla 2023 doručenom mestskému súdu 25. júla 2023.

12. Je zrejmé, že právna neistota sťažovateľky v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej je nepochybne odstránená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu opodstatnená je ústavná sťažnosť na prietahy v konaní pred všeobecným súdom len potiaľ, pokiaľ sťažovateľ nedisponuje právoplatným rozhodnutím vzídeným z konania, ktorého sa namietané prietahy týkajú (z novších rozhodnutí pozri II. ÚS 116/2019, IV. ÚS 152/2019, II. ÚS 188/2020). Ústavný súd nemá dôvod sa od tejto judikatúry v súdenom prípade odkloniť.

13. Vzhľadom na ostávajúci predmet rozhodovania v napadnutom konaní (o výške náhrady trov prvostupňového konania), krátky časový úsek (niekoľko dní) medzi vrátením spisu z krajského súdu a dňom podania ústavnej sťažnosti nemožno hovoriť ani len potenciálne o porušení sťažovateľkou označených ústavných práv.

14. Právna úprava v § 262 ods. 2 CSP zveruje rozhodovanie o výške náhrady trov konania do kompetencie súdneho úradníka. Proti jeho rozhodnutiu je prípustný opravný prostriedok (sťažnosť podľa 239 ods. 1 CSP), o ktorom rozhoduje súd prvej inštancie (§ 248 CSP). Podľa zákona č. 201/2023 Z. z., ktorým bol novelizovaný Civilný sporový poriadok, je znenie tohto ustanovenia v súčasnosti takéto: „*O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.*“

15. V tejto súvislosti ústavný súd, prihliadajúc na judikatúru ESLP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP okrem iného konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych (civilných) právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote, považuje za preukázané, že postup súdu prvej inštancie v napadnutom konaní sa v čase podania ústavnej sťažnosti po rozhodnutí v merite veci nevyznačuje takými priet'ahmi, ktoré by bolo, čo sa týka ich intenzity, možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. K ponímaniu tohto rozhodnutia ústavný súd dáva do pozornosti, že podľa Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 rozhodovanie vo veci samej a nároku na náhradu trov konania a rozhodovanie o ich výške už netvorí jeden súvislý celok, ale prebieha (na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016) v dvoch fázach. Najskôr sudca v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, rozhodne o nároku na náhradu trov konania, a po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodne o výške náhrady trov konania súdny úradník samostatným rozhodnutím. V prípade sťažovateľky o jej nároku na náhradu trov konania už rozhodol okresný súd 19. mája 2022 a následne rozhodne aj mestský súd súdnym úradníkom o ich výške. Charakter postupu súdu prvej inštancie pri rozhodovaní o výške trov konania sa zatiaľ nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by dosiahli ústavnoprávnu úroveň.

17. K už uvedenému nad rámec veci ústavný súd pripomína, že ESLP posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESLP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Treba však podotknúť, že ESLP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti, v uvedenom náhl'ade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľa je teda medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ak sťažovateľkou označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti v jej veci už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie (IV. ÚS 517/2021). Ak účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (priet'ahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadost'učinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

18. Ústavný súd však pri konkrétnych okolnostiach úplne nevyklučuje aj spočítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019), ale v tejto konkrétnej veci o takú situáciu nejde.

19. Vzhľadom na konkrétne okolnosti veci ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky k záveru, že neexistuje okolnosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení jej práv, preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol.

20. To isté možno konštatovať aj o postupe krajského súdu. Podľa názoru ústavného súdu namietaná dĺžka konania pred krajským súdom, kde sa vec v čase podania ústavnej sťažnosti už nenachádzala, je nepochybne v medziach ústavnej akceptovateľnosti aj s ohľadom na citovanú judikatúru ESĽP. Súčasný stav konania nie je spôsobilý viesť k záveru o jej neprimeranosti, resp. indikovať, že napadnuté konanie by bolo možné považovať za nesúladne s označenými právami sťažovateľky, resp. za také, v rámci ktorého by intenzita prípadných prieťahov dosahovala úroveň potrebnú pre vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky. Preto ústavný súd i túto časť ústavnej sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Luboš Szigeti
predseda senátu